

Merhaba,

Umarım tüm okuyucularımızın keyfi yerindedir. Anayasa, 1876'dan beri bu topraklarda en fazla tartışılan siyasal konulardan birisi olagelmıştır. Cumhuriyetin kurulmasından hemen bir sene sonra inşa edilen ulus devletin siyasal nizamının omurgasını oluşturacak 1924 Anayasası, yüz sene önce bugünlerde meclisçe kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Biz de Dinçer Demirkent editörlüğünde özel bir dosya ile 1924 Anayasasını hatırlamanın ve üzerine düşünmenin önem arz ettiğini düşündük. Anayasa dosyamızın ilk makalesinde Demirhan Burak Çelik, anayasanın yapım sürecinde Kanun-ı Esasi Encümeni'nin teklifi dışında kalan önerileri değerlendiriyor. İkinci makalede Murat Sevinç, Cumhuriyetin ilk anayasanın hazırlanma şekli, yapıcılar, entelektüel arka planı ve uygulanma şekli açısından günümüz siyasi-hukuki tartışmalarına nasıl ışık tuttuğunu anlatıyor. Üçüncü makalede Fatma Eda Çelik, 1924 Anayasası aracılığı ile Meclisin yürütme gücünü ele geçirmesi sürecini tahlil ediyor. Son makalede Erdal Şahin, 1924 Anayasası'nın diline ilişkin 1945 yılında yapılan değişiklikleri masaya yatırıyor. Adalet Bayramoğlu Alada editörlüğündeki ikinci dosyamız Türkiye'de yerel yönetimlerin tarihine odaklanıyor. Dosyanın ilk yazısında Adalet Bayramoğlu Alada, Tanzimat'tan başlayarak yerel yönetimlerin Türkiye'deki gelişim sürecini tahlil ediyor. İkinci yazıda Sonay Bayramoğlu, Türkiye'de 1960-80 dönemi toplumcu belediye deneyimlerini mercek altına alıyor. Son yazıda Osman Savaşkan, 1980 sonrası Türkiye'sinde merkez-yerel ilişkilerini ve değişen belediyeçilik anlayışlarını değerlendiriyor. Bu sayımızın dosya dışı makalesinde Ayhan Aktar, Çanakkale Savaşı'nda Liman Von Sanders'in yaverliğini yapan Binbaşı Mühlmann'ın savaş sırasında ailesine yazdığı ve daha önce bilinmeyen mektubunu gün ışığına çıkartıyor. Dergimiz yarı akademik bir dergi olarak Yayın Kurulu'muzun uygun bulacağı tüm yazılara açık. Yazılarınızı erhan.kelesoglu@tarikhvakfi.org.tr adresi üstünden doğrudan bana yollayabilirsiniz. Önümüzdeki sayıda görüşmek üzere,

Erhan Keleşoğlu

İÇİNDEKİLER

- 04 **Cumhuriyet Basınında Yüz Yıl Önce Bu Ay**
HAZIRLAYAN: EMEL SEYHAN
- 08 **ÜMİT KURT İLE KANUN VE NİZAM DAİRESİNDE ÜZERİNE BİR SÖYLEŞİ:**
Teknokrat Failer ve Zihniyet Dünyaları
SÖYLEŞİ: DEVRİM SEZER
- 12 **Prof. Dr. Yusuf Oğuzoğlu'nun Ardından**
İSMAİL YAŞAYANLAR
- 15 **Yusuf İçin**
ÖZER ERGENÇ
- 20 **1924 Anayasası'nın Yapım Sürecinde Hazırlanan Kanun-ı Esasî Encümeni Teklifi Dışındaki Anayasa Önerileri**
DEMİRHAN BURAK ÇELİK
- 28 **Yüzüncü Yılında 1924 Anayasası ve Günümüze Bıraktığı Miras**
MURAT SEVİNÇ
- 34 **1924 ANAYASASI'NIN YAZILDIĞI YEDİ YIL: Meclis'in Yürütme Gücünü Ele Geçirmesi**
FATMA EDA ÇELİK
- 42 **1924 Teşkilatı Esasiye Kanunu'ndaki Dil Değişiklikleri**
ERDAL ŞAHİN
- 48 **Türkiye'de Yerel Yönetimler Üzerine...**
ADALET BAYRAMOĞLU ALADA

Türkiye'de 1960-80 Dönemi Toplumcu Belediye Deneyimleri

SONAY BAYRAMOĞLU

64 1980 sonrası Türkiye'sinde Merkez-Yerel İlişkileri ve Değişen Belediyecilik Anlayışları

OSMAN SAVAŞKAN

70 Çanakkale'de Güney Cephesi Savaşları ve Binbaşı Mühlmann'ın Mektubu

AYHAN AKTAR

KAPAK:
Tasarım,
Ömer Durmaz

TOPLUMSAL TARİH
Aylık Tarih Dergisi
Sayı: 364, Nisan 2024

TARİH VAKFI ADINA TÜZEL KİŞİ
TEMSİLCİSİ
Nurşen Gürboğa

TARİH VAKFI

Zindankapı Değirmen Sokak
No: 10 Eminönü 34134 İstanbul
(0212) 522 02 02
www.tarihvakfi.org.tr

YAYIN KURULU

Mehmet Ö. Alkan, Adil Baktıaya,
Buket Kitapçı Bayrı, Murat Belge,
Fatmagül Berktaş, Bülent Bilmez,
Aydan Çelik, Doğan Çetinkaya,
Gökhan Çetinsaya, Esra Danacıoğlu,
Ömer Durmaz, Selçuk Dursun,
Fuat Dündar, Selçuk Esenbel,
Fırat Güllü, Nurşen Gürboğa,
Murat Güvenç, Mehmet Hacısalıhoğlu,
İpek Hüner, Murat Koraltürk,
Burcu Kurt, Elçin Macar,
Murat Metinsoy, Silvyo Ovadya,
Ayşe Ozil, Barış Alp Özden, Saadet Özen,
Seda Özen Bilgili, Mustafa H. Sayar,
İrvin Cemil Schick, Oya İktil Selçuk,
Canay Şahin, Derya Gürses Tarbuck,
Oğuz Tekin, Taner Timur,
Meltem Toksöz, Mete Tunçay,
Ömer Turan, Ateş Uslu,
İsmail Yaşayanlar, Nuran Yıldırım
Zafer Toprak (1946-2023, daima bizimle)

S. YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ VE
YAYIN YÖNETMENİ
Erhan Keleşoğlu

EDİTÖR YARDIMCISI
Melike B. Turan

DERGİ VE KAPAK TASARIMI
Gökhan Pahlı

KAPAK, SAYFA TASARIM / UYGULAMA
Hilal Rakıcı

E-DERGİ DÖNÜŞTÜRME
Aşkın Yücel Seçkin

İLETİŞİM
(0212) 513 52 35 (Dahili 11)
erhan.kelesoglu@tarihvakfi.org.tr

YAYIN TÜRÜ
Yerel Süreli Yayın

ABONELİK
Tarih Vakfı
(0212) 522 02 02 (35)
(0212) 513 54 00 (fax)

YAYINCI SERTİFİKA NUMARASI
45602

BİR YILLIK BASILI DERGİ ABONE BEDELİ
Yurtiçi 1440 TL.
Kıbrıs 1550 TL.
ABD ve Avrupa ülkeleri için
tarihvakfi@tarihvakfi.org.tr ile irtibata
geçiniz.
Tarih Vakfı İş Bankası Pangaltı Şubesi
IBAN TR81 0006 4000 0011 0410 8655 25
© Toplumsal Tarih Yazı İşleri'nden ve
ilgili yazardan izin alınmaksızın alıntı
yapılamaz. İzin çerçevesinde yapılacak
alıntılarda *Toplumsal Tarih*'in ilgili
sayısını ve yazar ismini belirtmek
zorunludur.